

ENCYKLOPEDIA

POWSZECHNA

S. ORGELBRANDA.

34925

TOM CZWARTY.
(E.—Granada).

Nowe Stereotypowe Wydanie.

WARSZAWA.

NAKŁAD, DRUK I WŁASNOŚĆ S. ORGELBRANDA SYNÓW.

Ulica Bednarska Nr. 20.

1878.

ENCYKLOPEDIA
POWSZECHNA.

ENCYKLOPEDIA

POWSZECHNA

S. ORGELBRANDA.

TOM CZWARTY.
(E—Granada)

Nowe Stereotypowe Wydanie.

WARSZAWA.

NAKŁAD, DRUK I WŁASNOŚĆ S. ORGELBRANDA SYNÓW.

Ulica Bednarska Nr. 20.

1878.

Дозволено Цензурою.

Варшава, 2 Ноября 1877 года

E.

E. dwunasta głoska w naszym alfabecie (złożonym z 45 głosek), a trzecia w szeregu samogłosek. Grecy mieli na wyrażenie tego dźwięku dwielitery: ε. (ep-silon), oznaczające krótkie brzmienie i η (eta) oznaczające długie brzmienie; w alfabecie łacińskim i wszystkich z niego powstałych oznacza E zarówno krótkie jak i długie brzmienie. U nas E jest samogłoską *czystą*, w jednych razach *miękką*, w drugich *twardą*; e miękka ma tę własność, że miękczy poprzedzające spółgłoski twarde. Samogłoska e, mająca brzmienie otwarte, dobitne, przechodzi niekiedy w é (*pochylone*), zbliżone do brzmienia środkowego między i i y, np. *chleba*, *chléb*. Oprócz e czystego mamy jeszcze ę (*nosowe*), które powstaje ze złania się którejkolwiek samogłoski czyściej ze spółgłoską nosową m lub n, np. w wyrazie *imię* powstało ę z en (*imien*). Żaden wyraz czysto polskiego pochodzenia od e nigdy się nie zaczyna. Na monetach francuskich E oznacza mennicę w Tours; na pruskich w Królewcu; na austriackich w Karlsburgu; w muzyce jedną z siedmiu nót skali muzycznej; w chemii jest symbolem *erbu*.

Eacydowie, ob. **Eak**.

Eagle (po ang. *orzeł*), moneta złota w Ameryce północnej, wyrównywająca 10 dollarom. Wybijają się też $\frac{1}{2}$ eagle i $\frac{1}{8}$ eagle.

Eak (gr. *Ajakos*, łaciń. *Seacus*), syn Zeusa i Eginii, córki rzeczniczego boga Asopos, ur. na wysepce Enopii czyli Enone, (późniejsza Egina). Na jego prośbę Zeus w wyludnionej krainie zamienił mrówki w ludzi, nad którymi E. panował (*Myrmidono-wie*). Prawość jego za życia, zjednała mu po śmierci urząd sędziego w Tartarze, zasiadającego między Minosem a Radamantem. Pochodzący od niego znakomici mężowie jak: Peleus, Achilles, Neoptolemus, Pyrrhus z Epiru nazywają się *Eacydami*.

Earl, powstał z duńskiego *Jarl*, ukazuje się po zdobyciu tego kraju przez Kanuta (1016) zamiast używanego dotąd saksońskiego *Ealdorman*, tytuł szlachecki w Anglii, odpowiadający naszemu tytułowi hrabiowskiemu, był do XIV w. najwyższém dostojęstwem szlachty angielskiej, następnie atoli zeszedł na drugi stopień, gdy Edward III swego syna, Księcia Czarnego (1346) księciem (Duke) Cornwall, a później jeszcze na trzeci, kiedy Ryszard III swego ulubieńca, Roberta de Vere (1386), mianował margrabią Dublina. Dziś E. jest tylko tytułem honorowym.

Earn, Earne, jezioro w szkockiem hrabstwie Perth, $1\frac{3}{4}$ mili długie, $\frac{1}{4}$ mili szerokie; wypływa z niego rzeka t. n. która, ubiegwszy mil 8, wpada do zatoki Tay.—**Earne**, jezioro w Irlandyi, w hrabstwie Fer-managh, 8 mil długie, a $\frac{1}{4}$ do 2 szerokie.

Eastlake (Karol Lock), znakomity malarz angielski, ur. 1793 w Plymouth, † 1865; od 1851 prezes londyńskiej akademii sztuk pięknych; w Rzymie i Wenecyi studyjował mistrzów włoskich, a głównie Tycjana. Dla dogodzenia swym ziomkom przeszedł od malarstwa historycznego do rodzajowego, w którym niepospolity okazał talent. Szczególniej piękne są jego sceny z życia bandytów i sceny ludowe z życia nowoczesnej Grecyi; np. *Portret kobiety greckiej w stroju narodowym*, *Wygnańcy Grecyi*, *Rodzina wieśniacza napadnięta przez rozbójników* i t. d. Dał się także poznać jako znakomity pisarz dziełami: „*Materials for the history of oil painting*“ (ostatnie wyd. 2 t., Lond. 1869), i „*Contributions to the literature of the fine arts*“ (Lond. 1848). Jego żona *Elżbieta Eastlake*, z domu Rigby, znana jest jako kobieta wysoce wykształcona i autorka dzieł: „*Letters from the shores of the Baltic*“ (Lond. 1841); „*Livonian tales*“ (Lond. 1846) i „*History of Our Lord, as exemplified in works of art*“ (2 t., Lond. 1864).

East-Main, nazwa wschodniej części kraju leżącego przy zatoce Hudsonskiej.

East-Meath, albo *Meath*, hrabstwo w Irlandyi; w pr. Leinster, ma 42 $\frac{1}{2}$ m. kw. i 110,400 m.; kraj to płaski, żyzny i dobrze uprawny, przetrzymany rzekami Nannywater i Boyne, miasto stołeczne Trim.

East-River, cieśnina pomiędzy Long-Island-Sound i portem New-Yorku, oddziela z jednej strony miasto New-York od Brooklynu, z drugiej od Williamsburga, ma 4 mile długości i w najwęższém miejscu zowie się Hurlgate albo Hellgate.

Eau de Javelle i **Eau de Labarraque**, roztwory podchlorańców alkalicznych, używane do odwie-trzania.

Eaux-Bonnes, ob. **Bonnes**.

Ebal, dziki i skalisty szczyt gór Efraim w Palestynie, leżący naprzeciwko góry Garizim; z niej to miał Mojżesz wyrzec przekleństwo na nieposłusznych prawu Bożemu.

Ebel (Jan Wilhelm), ur. 1784 r. w Passenheimie w Prusiech Wschodnich, od r. 1816 pastor w Królewcu; wslawił się głównie procesem, jaki przeciw-